

Hospodářský rozvoj I.

Vladan Hodulák

Osnova

- Vymezení hospodářského rozvoje
- Výchozí situace rozvojových zemí
- Rozvojová ekonomie strukturalismu
- Praxe politiky nahrazování dovozu
- Pokusy o reformu mezinárodního obchodního systému

Vymezení hospodářského rozvoje

- Hospodářský rozvoj jako růst HDP s přihlédnutím k distribuci příjmů
- Studium hospodářského růstu z hlediska MPE
- Pokusy rozvojových zemí o hospodářský rozvoj od WWII.
- Strategie nahrazování dovozu
- Strategie zaměřená na vývoz

Výchozí situace

■ Stav WWI

- Kromě LA většina rozvojových zemí kolonie
- Společenská struktura (pro×proti volnému obchodu)
- Vývoz suroviny (často monoexport), dovoz výrobky
- Hospodářsky otevřené země

■ Vývoj do konce WWII

- Šoky WWI a WWII, velké hospodářské krize
- Změna společenské struktury
- Specifický vývoj LA, Afrika, Asie
  - největší vliv – pozemkové reformy

Strukturalismus

- Teoretické zdůvodnění politiky nahrazování dovozu
- Důsledek působení keynesiánství v ekonomii
- Vyšší životní standart lze dosáhnout pouze skrze industrializaci, ke které je potřeba přesunout zdroje ze zemědělství do průmyslu, trhy v tomto úkolu selhávají, proto je potřeba aby se úkolu ujal stát.

Strukturalismus

- Tržní selhání v rozvojových zemích
  - Nedostatečná komplementární poptávka
  - Problematika peněžní ekonomiky
  - Potřeba státem řízených investic „big push“
- Tržní selhání v mezinárodní ekonomice
  - Trvalé zhoršování směnných relací
  - Šokové změny směnných relací
  - Elasticita poptávky (výdajová, Engelův zákon)
  - Neschopnost akumulovat dostatek kapitálu pro rozvoj

Politika nahrazování dovozu

- Země se mají industrializovat pomocí nahrazování dovážených výrobků vlastními.
- První fáze
  - Výroba pracovně náročného zboží (obuv, textil, potravinářské výrobky)
  - Získání zkušeností, rozvoj lidského kapitálu
- Druhá fáze
  - Buď se zaměřit na export
  - Nebo pokračovat v industrializaci směrem ke kapitálově náročným výrobám
    - Lákání zahraničních výrob, požadavky na zapojení domácích zdrojů, snaha o vybudování celého řetězce průmyslových výrob
    - Silně protekcionistická politika
    - Státní investice
    - Státní plánování, státní vlastnictví podniků
    - Náklady nese sektor výrobců primárních komodit
- 50. a 60 léta úspěch, následně problémy

Table 6.4
Nominal Protection in Latin America, circa 1960 (percent)

	Nondurable Consumer Goods	Durable Consumer Goods	Semi- manufactured Goods	Industrial Raw Materials	Capital Goods
Argentina	176	266	95	55	98
Brazil	260	328	80	106	84
Chile	328	90	98	111	45
Colombia	247	108	28	57	18
Mexico	114	147	28	38	14
Uruguay	23	24	23	14	27
European Economic Community	17	19	7	1	13

Source: Bulmer-Thomas, 1994, Table 9.1, p. 280.

Reforma mez. obchodu

- Úsilí RZ povolit ochranářství v rámci GATT, díky specifickým okolnostem
- 60. léta, spolupráce RZ
  - vznik UNCTAD, G77
  - Snaha o stabilizaci cen komodit
  - Prosazení článku IV. GATT
  - Ustanovení obecného systému preferencí (GATT)
- 70. léta
  - Nový mezinárodní ekonomický řád (NIEO), přijat valným shromážděním OSN
  - Ropná krize (politika OPEC), divergence skupiny RZ

Platební bilance

- Bilanční účet státu na kterém se zachycují peněžní toky z/do země za určité období (typicky rok). Z definice je vyrovnaná (platby do zahraničí – platby přijaté ze zahraničí = 0).
- Dělení PB
  - běžný účet (platby za zboží a služby, bilance výnosů), pokud země více vyváží existuje přebytek BÚ, pokud více dováží existuje deficit BÚ
  - kapitálový účet (peněžní převody spojené s převodem kapitálu v jeho hmotné formě, málo významný)
  - finanční účet (přímé a portfoliové zahraniční investice, finanční deriváty a ostatní investice včetně spekulativních) pokud existuje přebytek FÚ země si půjčuje ze zahraničí – příliv kapitálu, pokud existuje deficit FÚ země půjčuje do zahraničí – odliv kapitálu
  - změna devizových rezerv
- Investiční pozice – čistý vztah vůči zahraničí (věřitelská × dlužnická pozice), rozdíl mezi aktivy a pasivy

Problémy strategie nahrazování dovozu

- Od 60. let nárůst nerovnováh v ekonomikách RZ
  - Chronické deficity rozpočtů (státní investice, prodělečné podniky, cenová regulace, byrokracie)
  - Deficity běžného účtu platební bilance (soustředění na domácí trh, pokles exportu, potřeba dovozu kapitálu, nadhodnocené kurzy)
- Výsledný systém byl neudržitelný – nedokázal zaplatit sám sebe
- Přesto se jej vlády dlouho držely
  - Neschopnost přiznat chybu – jediná alternativa byla přesně to, proti čemu bojovali
  - Rozdělení zisků v rámci přijaté politiky (vliv zájmových skupin)
  - Neschopnost změnit politický kurz vedla k zadlužování